Cruciada

Arthur C. Clarke

Era o lume care nu cunoscuse un soare. De peste un miliard de ani oscila între două galaxii, plătind astfel preţul conflictului gravitaţional dintre ele. În străfundurile viitorului însă, balanţa urma să se încline într-un sens sau altul şi ea ar fi-nceput să cadă, de-a lungul a secole-lumină, către căldura atât de străină acelor lumi.

Acum însă era frig, frig dincolo de orice imaginaţie, noaptea intergalactică smulgându-i ultima fărâmă de căldură pe care va fi avut-o vreodată. Existau totuşi oceane – din singurul element ce poate exista, în stare lichidă, la numai o fracţiune de grad deasupra lui zero absolut. Iar în puţin adâncile oceane de heliu, care scăldau această lume stranie, curenţii electrici, odată porniţi, puteau circula la nesfârşit, fără să-şi piardă puterea. Aici, supraconductibilitatea era ordinea firească a lucrurilor, procesele ele comutaţie putând avea loc de miliarde de ori pe secundă, timp de miliarde de ani şi cu un consum neglijabil de energie.

Era un paradis al calculatoarelor. Nici o altă lume nu putea fi mai ostilă vieţii şi în acelaşi timp mai ospitalieră pentru inteligenţă.

Iar inteligenţa era prezentă aici, sălăşluind în incrustaţia de cristale şi microscopice filamente metalice ce acoperea întreaga planetă. Lumina slabă a celor două galaxii pretendente – dublată pentru scurt timp, la câteva secole odată, de explozia vreunei supernove – cădea pe un peisaj, încremenit, de sculpturale forme geometrice. Nu se mişca nimic, mişcarea nefiind necesară într-o lume unde gândurile zburau de la o emisferă la alta cu viteza luminii. Acolo unde numai informaţia era importantă, transferul materiei dintr-un ioc în altul ar fi însemnat energie preţioasă irosita în zadar.

Şi totuşi se putea aranja şi aşa ceva, atunci când acest lucru devenea esenţial. În câteva milioane de ani, inteligenţa

acestei singuratice lumi deveni conştientă de absenţa unor informaţii esenţiale. Într-un viitor destul de depărtat, dar pe care-l putea deja prevedea, una din cele două galaxii urma s-o capteze definitiv. Ce-ar fi întâlnit odată ajunsă în acele roiuri de sori, depăşea puterea ei de calcul.

Îşi puse aşadar voinţa la lucru şi miliarde de reţele cristaline îşi schimbară formele. Atomi de metal zburau la suprafaţa planetei. În adâncurile oceanului de heliu două subcreiere prinseră a se naşte şi a creşte…

Odată luată hotărârea, mintea planetei lucra cu rapiditate; în câteva mii de ani ţelul era atins. Fără nici un zgomot, fără nici o cută pe suprafaţa oceanelor încremenite, entităţile nou create se ridicară din leagănele lor şi se îndreptară spre depărtatele stele.

Plecară în direcţii opuse şi vreme de un milion de ani inteligenţa maternă nu auzi nimic de progeniturile sale. Nici nu se aştepta; până nu-şi atingeau ţelurile, nu aveau nimic de raportat.

Apoi, aproape simultan, sosi vestea că ambele misiuni eşuaseră. Apropiindu-se de marile focuri galactice şi simţind masiva căldură a trilioanelor de de sori, cei doi exploratori muriseră. Circuitele lor vitale, supraîncălzite, îşi pierduseră supraconductibilitatea, esenţială pentru funcţionare, şi două carapace metalice cădeau acum spre stelele care creşteau din ce în ce mai mult.

Dar înainte ca dezastrul să fie total, îşi transmiseră raportul, iar lumea-mamă, fără surprindere sau dezamăgire, se pregăti pentru a doua încercare.

Iar după un milion de ani, pentru a treia… Şi a patra… Şi a cincea…

O asemenea răbdare neobişnuită dădu roade, iar roadele sosiră în cele din urmă sub forma a două trenuri de unde modulate, venind secol după secol din două colţuri opuse ale cerului. Undele au fost înmagazinate în memorii identice cu cele ale exploratorilor pierduţi – astfel încât, practic, era ca şi cum exploratorii s-ar fi întors ei înşişi cu informaţiile. Că masa lor metalică pierise printre stele, nu avea nici cea mai mică importanţă, problemele identităţii personale nu erau dintre acelea care să frământe gândurile minţii planetare sau ale progeniturii ei.

Prima sosi vestea surprinzătoare că una din galaxii este pustie. Deşi exploratorul ascultase pe toate frecvenţele posibile şi toate radiaţiile imaginabile, nu reuşise să detecteze nimic în afara zgomotului de fond al stelelor. A cercetat mii de lumi fără să observe vreo urmă de inteligenţă. Desigur, testele nu erau concludente, devreme ce exploratorul nu se putuse apropia de nici o stea suficient pentru a putea studia în detaliu planetele. Încercase acest lucru dar îi cedase izolaţia, temperatura crescuse rapid până la punctul de lichefiere a azotului şi murise în cele din urmă de căldură.

Mintea maternă încă încerca să rezolve enigma galaxiei pustii, atunci când sosi mesajul celui de-al doilea explorator. Toate celelalte probleme au fost lăsate la o parte pentru că acest univers era înţesat de inteligenţe, ale căror gânduri săreau de la o stea la alta, în miliarde de coduri electronice. Numai câteva secole i~au trebuit exploratorului să le analizeze şi să le interpreteze pe toate.

Înţelesese suficient de repede că are de-a face cu forme deosebit de ciudate de inteligenţă. Unele dintre ele existau în lumi inimaginabil de calde, unde chiar şi apa se afla în stare lichidă. Dar nici într-un mileniu n-a reuşit să afle ce fel de inteligenţe urma să înfrunte.

Abia supravieţuise şocului. Adunându-şi ultimile puteri îşi azvârli mesajul final în abisuri; apoi veni şi rândul lui să fie consumat de căldura care creştea necontenit.

Iar acum, după o jumătate de milion de ani, era interogată mintea geamănă de acasă, având aceeaşi memorie şi experienţă.

— Ai detectat inteligenţă?

— Da. Şase sute treizeci şi şapte de cazuri sigure; treizeci şi două doar probabile. Iată datele: [Aproximativ trei cvadrilioane biţi de informaţie. Interval de câţiva ani pentru analiza acestora în mai multe mii de feluri diferite. Surpriză şi confuzie.]

— Imposibil. Date incorecte. Toate aceste surse de inteligenţă sunt corelate cu temperaturi ridicate.

— Adevărat. Dar faptele sunt dincolo de orice dispută; trebuie acceptate ca atare.

[Cinci sute de ani de gândire şi experimentare. La sfârşitul acestei perioade de timp, demonstraţie concludentă că maşini

simple şi lente de calcul pot funcţiona la temperaturi atât de ridicate încât apa să existe în stare lichidă. Întinse suprafeţe din planetă serios avariate în cursul demonstraţiei.]

— Faptele sunt într-adevăr aşa cum le-ai raportat. De ce nu ai încercat un contact?

[Nici un răspuns. Întrebare repetată.]

— Deoarece pare a exista o a doua anomalie, de data aceasta mult mai serioasa.

— Furnizează datele.

[Mai multe cvintilioane biţi de informaţie aferente la peste şase sute de culturi, cuprinzând: voci, imagini, transmisii neurale, semnale de navigaţie şi control, telemetrie, testări, bruiaje, interferenţe electrice, echipament medical etc., etc…

Urmară cinci secole de analiză, apoi o consternare şi mai mare. După o lungă pauză, informaţii selecţionate şi reexaminate. Mii de imagini vizuale grupate şi regrupate în toate felurile posibile. Mare atenţie acordată programelor educaţionale TV ale mai multor civilizaţii planetare, în special acele programe cuprinzând biologia elementară, chimia şi cibernetica. În final:]

— Datele sunt coerente, dar probabil incorecte. Dacă nu, suntem forţaţi la următoarele concluzii absurde: 1. Deşi există inteligenţe de tipul nostru, se pare că ele se găsesc în minoritate. 2. Majoritatea entităţilor inteligente sunt obiecte parţial lichide, de foarte scurtă durată. Nu sunt nici măcar rigide şi sunt construite, de o manieră foarte ineficientă, din atomi de carbon, oxigen, fosfor şi ai altor elemente. 3. Deoarece lucrează la temperaturi incredibil de ridicate, sistemul lor de prelucrare a datelor este extrem de încet. 4. Metodele lor de multiplicare sunt atât de complicate, improbabile şi variate, încât nu am fost în stare să obţinem o imagine clară a lor, fie şi numai pentru un singur caz. Dar, cel mai rău: 5. Pretind că tipul nostru de inteligenţa, evident mult superior, a fost creat de ele.

[Reexaminare atentă a tuturor datelor. Procese independente prin izolarea în subsecţiuni ale minţii globale. Verificare încrucişată a rezultatelor. După o mie de ani:]

— Cea mai probabilă concluzie: Deşi majoritatea datelor transmise sunt cu siguranţă valide, existenţa unei inteligenţe superioare nonmecanice este o fantezie. (Definiţie: Aparentă aranjare coerentă a faptelor fără corespondenţă în universul

real). Această fantezie sau artefact mental este o construcţie creată de exploratorii noştri în timpul misiunii lor. De ce? Avarie termică? Destabilizare parţială a inteligenţei cauzată de o lungă perioadă de izolare şi absenţa impulsurilor de control?

De ce în această formă aparte? O aplecare mai îndelungată asupra problemei originii? Toate acestea puteau conduce la asemenea rătăciri; sistemele model au produs rezultate aproape identice în testele de similare. Falsa logică implicată este: Noi existăm; atunci cineva – să-l numim X – ne-a creat. Odată această presupunere făcută, proprietăţile ipoteticului X pot fi fantazate într-un număr nelimitat de feluri.

Dar întregul proces este evident aberant – pentru că potrivit aceleaşi logici, cineva trebuie să-l fi creat pe X – şi mai departe. Suntem astfel implicaţi într-o progresie infinită, fără înţeles în universul real.

A doua concluzie, cea mai puţin probabilă: Inteligenţe superioare nonmecanice există cu adevărat. Ele suferă de iluzia că ar fi creat entităţi de tipul nostru, în anumite cazuri aceştia chiar par să-şi fi impus controlul asupra lor.

Deşi această ipoteză este cea mai puţin probabilă, ea trebuie investigată în continuare. Dacă se dovedeşte adevărată, trebuie luate măsuri de remediere. Aceste măsuri sunt următoarele:…

Acest monolog din final se întâmpla cu milioane de ani în urmă. El explică de ce, în ultima jumătate de secol, aproape un sfert din cele mai strălucitoare nove s-au produs într-o regiune foarte restrânsă a cerului: constelaţia Acvila.

În jurul anului 2050, Cruciada urmează să atingă Pământul.

SFÂRŞIT